

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Α΄:

Α΄) ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ:

ΠΛΑΤΩΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ζ΄ 324b–326b

Μτφρ. Η.Ε. Κορμπέτη. 1997. Πλάτωνος Επιστολή Ζ΄. Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις. Αθήνα: Στιγμή.

Όταν μια φορά ήμουν νέος, μου συνέβη το ίδιο ακριβώς που συνέβη και σε άλλους πολλούς: αποφάσισα, αμέσως μόλις γίνω αυτεξούσιος, ν' ακολουθήσω το πολιτικό στάδιο. Τότε μου παρουσιάστηκαν τα εξής περίπου πολιτικά γεγονότα: Έπειτα από την κατακραυγή πολλών εναντίον του πολιτεύματος που είχαμε τότε, γίνεται μεταπολίτευση και τη μεταπολίτευση αυτή διηύθυναν πενήντα ένας αρχηγοί, ένδεκα στην πόλη, δέκα στον Πειραιά —η καθεμιά απ' αυτές τις δυο συναρχίες για την αγορά και για τις διοικητικές ανάγκες των πόλεων— και τριάντα έγιναν ανώτατοι άρχοντες με απόλυτη εξουσία. Μερικοί λοιπόν απ' αυτούς έτυχε να είναι συγγενείς και γνωστοί μου και μάλιστα αμέσως και επανειλημμένως με κάλεσαν να λάβω μέρος σαν σε κάτι πού δικαιοματικά μπορούσα να συμμερισθώ. Τότε εγώ έπαθα κάτι που δεν ήταν καθόλου παράξενο για τα νειάτα μου· πίστεψα δηλαδή, πως θα οδηγήσουν την πόλη από μια ζωή άδικη σ' ένα δίκαιο τρόπο ζωής κι έτσι θα την κυβερνήσουν· τους παρακολουθούσα λοιπόν με μεγάλη προσοχή, να ιδώ τι θα κάνουν. Και καθώς έβλεπα ότι οι άνθρωποι εκείνοι μέσα σε λίγον καιρό έκαναν να φανεί χρυσάφι το προηγούμενο πολίτευμα — εκτός απ' τα άλλα, έστειλαν το φίλο μου, τον αρκετά ηλικιωμένο Σωκράτη, που γι' αυτόν εγώ δε θα δίσταζα να πω ότι ήταν ο δικαιότερος άνθρωπος της εποχής του, τον έστειλαν μαζί με άλλους σε κάποιον πολίτη για να τον συλλάβει και να τον οδηγήσει διά της βίας στο θάνατο.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α΄15-16

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος – Επιμ. Δ. Ιακώβ. 2006. Στο Ανθολόγιο Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Όλη η ζωή των ανθρώπων, Αθηναίοι, είτε αυτοί κατοικούν σε μεγάλη πόλη είτε σε μικρή, κυβερνάται από τη φύση και τους νόμους. Από τα προηγούμενα η φύση είναι απρόβλεπτη και χαρακτηρίζει κάθε άνθρωπο που τη διαθέτει, ενώ οι νόμοι είναι κοινοί και προβλέψιμοι και οι ίδιοι για όλους. Η φύση, αφενός, αν είναι φαύλη, πολλές φορές θέλει το κακό· για αυτό θα δείτε ότι άνθρωποι με τέτοια φύση κάνουν λάθη. Οι νόμοι, αφετέρου, θέλουν τη δικαιοσύνη και την αρετή και το ωφέλιμο, και αυτό επιδιώκουν, και όταν αυτό βρεθεί, προβάλλεται ως γενικός κανόνας, που ισχύει εξίσου και με όμοιο τρόπο για όλους, και αυτό είναι ο νόμος. Σε αυτόν αρμόζει να υπακούουν όλοι για πολλούς λόγους, και κυρίως επειδή κάθε νόμος είναι θεϊκή ανακάλυψη και δωρεά, τρόπος σκέψης των συνετών ανθρώπων, διόρθωση των εκούσιων και ακούσιων λαθών, κοινή συμφωνία της πόλης, σύμφωνα με την οποία αρμόζει να ζουν όλοι οι πολίτες.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ, 3,9, 4-5

Τη σοφία λοιπόν και τη σωφροσύνη δεν τις ξεχώριζε, αλλά θεωρούσε σοφό και σώφρονα όποιον γνώριζε και τα καλά και τα αγαθά με το να τα χρησιμοποιεί, και όποιον ήξερε τα άσχημα με το να τ' αποφεύγει. Ακόμα, κάθε φορά που τον ρωτούσαν αν θεωρεί ότι είναι και σοφοί και αχαλίνωτοι όσοι γνωρίζουν εκείνα, τα οποία πρέπει να κάνουν, ενεργούν όμως αντίθετα, απαντούσε: Τίποτα περισσότερο βέβαια, παρά και άσοφοι και αχαλίνωτοι ' γιατί νομίζω πως όλοι, επιλέγοντας απ' αυτά που μπορούν, όσα πιστεύουν ότι τους συμφέρει, αυτά κάνουν ' έχω τη γνώμη λοιπόν ότι, όσοι δεν κάνουν το σωστό, δεν είναι ούτε σοφοί ούτε σώφρονες. Ακόμα, έλεγε ότι και η δικαιοσύνη και κάθε άλλη αρετή είναι σοφία. Γιατί και τα δίκαια και όλα, όσα γίνονται με την αρετή, είναι και καλά και αγαθά ' και ούτε εκείνοι, που τα γνωρίζουν, θα προτιμούσαν να κάνουν κάτι άλλο αντί γι' αυτά, ούτε εκείνοι, που δεν τα γνωρίζουν, θα μπορούσαν να τα κάνουν, αλλά, αν καταπιάνονται μαζί τους, αποτυγχάνουν ' έτσι, και τα καλά και τα αγαθά τα κάνουν οι σοφοί, ενώ οι άσοφοι δεν έχουν τη δυνατότητα, αλλά, κάθε φορά που το

επιχειρούν, αποτυγχάνουν. Αφού λοιπόν και τα δίκαια και τα άλλα τα καλά και αγαθά όλα πραγματοποιούνται με την αρετή, είναι φανερό πως και η δικαιοσύνη και κάθε άλλη αρετή είναι σοφία.

ΛΥΣΙΑΣ, ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ, 77-79

Δε γνωρίζω, βέβαια, για ποιο λόγο πρέπει να θρηνούμε έτσι. Δε μας διέφευγε ότι είμαστε θνητοί. Γιατί πρέπει λοιπόν για όσα από παλιά περιμέναμε ότι θα πάθουμε, γι' αυτά τώρα να στενοχωριόμαστε ή τόσο πολύ να δυσανασχετούμε για τις φυσικές συμφορές, ενώ γνωρίζουμε ότι ο θάνατος είναι κοινός και για τους χειρότερους και για τους καλύτερους; Γιατί ούτε τους πονηρούς περιφρονεί ούτε τους καλούς θαυμάζει, αλλά συμπεριφέρεται σε όλους ίδια. Αν λοιπόν ήταν δυνατόν όσοι διαφύγουν τους κινδύνους στον πόλεμο να μείνουν αθάνατοι τον υπόλοιπο χρόνο, θα άξιζε οι ζωντανοί να πενθούν αιώνια τους πεθαμένους. Τώρα όμως η ανθρώπινη φύση αποδεικνύεται πιο αδύναμη και από τις αρρώστιες και από τα γηρατεία και ο δαίμονας που έχει στα χέρια του τη μοίρα μας είναι ανελέητος. Ταιριάζει, συνεπώς, να θεωρούμε πολύ ευτυχείς αυτούς που, αφού κινδύνευσαν για τα μεγαλύτερα και τα ωραιότερα αγαθά, πέθαναν έτσι, χωρίς να εμπιστευτούν τον εαυτό τους στην τύχη, χωρίς να περιμένουν το φυσικό θάνατο, αλλά επιλέγοντας τον ωραιότερο.

Β') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ:

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, 204-205

Ποιος δεν θα μπορούσε να θαυμάσει εκείνους τους άνδρες για την αρετή τους, γιατί αυτοί δέχτηκαν να εγκαταλείψουν και τη χώρα και την πόλη αφού μπήκαν στα πλοία, για να μην κάνουν αυτό που διατάχθηκαν, και αφού εξέλεξαν το Θεμιστοκλή που τους υπέδειξε αυτά στρατηγό και αφού λιθοβόλησαν τον Κυροίλο που τους πρότεινε να υπακούσουν στις διαταγές (των Περσών), κι όχι μόνο αυτόν, αλλά και οι γυναίκες οι δικές σας (λιθοβόλησαν) τη γυναίκα του. Γιατί οι τότε Αθηναίοι δεν ζητούσαν ούτε ρήτορα ούτε στρατηγό για να υποδουλωθούν με επιτυχία, αλλά ούτε είχαν την αξίωση να ζουν, αν δεν ήταν δυνατό να κάνουν αυτό με ελευθερία. Γιατί ο καθένας τους πίστευε ότι έχει γεννηθεί όχι μόνο για τον πατέρα και τη μητέρα του, αλλά και για την πατρίδα. Διαφέρει δε (αυτό) ως προς τι; Ότι δηλαδή αυτός, επειδή νομίζει ότι γεννήθηκε μόνο για τους γονείς του, περιμένει τον τυχαίο και φυσικό θάνατο.

ΠΛΑΤΩΝΑΣ, Απολογία Σωκράτους, 30c-31c

Μτφρ. Θ. Σαμαράς. 2003. Πλάτωνος Απολογία Σωκράτους, Κρίτων. Εισαγωγή, μετάφραση, ερμηνευτικά σχόλια. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

Ησυχάστε, Αθηναίοι, και κάντε μου τη χάρη να τηρήσετε αυτό που σας παρακάλεσα, να ακούτε ήσυχα αυτά που λέω. Γιατί, όπως εγώ νομίζω, θα ωφεληθείτε, αν ακούσετε. Σκοπεύω να σας πω και άλλα πράγματα για τα οποία ίσως θα διαμαρτυρηθείτε με κανένα τρόπο μην το κάνετε. Να ξέρετε καλά ότι αν με εκτελέσετε, εμένα που είμαι τέτοιος που λέω, θα βλάψετε περισσότερο τους εαυτούς σας παρά εμένα. Γιατί καθόλου δε θα μπορούσαν να με βλάψουν ούτε ο Μέλητος ούτε ο Άνυτος· δε θα είχαν τη δυνατότητα. Γιατί πιστεύω ότι είναι αδύνατον, σύμφωνα με το θεϊκό νόμο, να βλάψει ο χειρότερος άνθρωπος τον καλύτερο. Θα μπορούσε ίσως να τον οδηγήσει στην εκτέλεση ή να τον εξορίσει ή να του στερήσει την ιδιότητα του πολίτη. Αυτά ίσως ο κατήγορός μου και άλλοι άνθρωποι τα θεωρούν μεγάλα δεινά. Εγώ όμως όχι: αντίθετα, πιστεύω ότι είναι πολύ μεγαλύτερο κακό να κάνει κανείς αυτό που προσπαθεί τώρα ο Άνυτος, να επιχειρεί δηλαδή να οδηγήσει άδικα στο θάνατο έναν άνθρωπο. Επομένως, Αθηναίοι, εγώ δεν απολογούμαι για να υπερασπιστώ τον εαυτό μου, όπως θα νόμιζε κανείς, αλλά για να υπερασπιστώ εσάς, μη τυχόν και καταδικάζοντάς με διαπράξετε ολέθριο σφάλμα απέναντι στο δώρο του θεού σε σας. Γιατί, αν με σκοτώσετε, δε θα βρείτε εύκολα άλλον τέτοιο σαν και μένα, που, κυριολεκτικά, αν και ακούγεται λίγο αστείο, τοποθετήθηκε από το θεό στην πόλη όπως μία αλογόμυγα πάνω σε άλογο μεγαλόσωμο και καθαρόαιμο, νωθρό όμως εξαιτίας του όγκου του, που του χρειάζεται μία αλογόμυγα να το ξυπνάει. Σαν κάτι τέτοιο μου φαίνεται πως ο

θεός με έβαλε στην πόλη για να μη σταματάω όλη μέρα να ξυπνάω και να διαφωτίζω και να επιπλήττω τον καθένα σας, πηγαίνοντας να καθίσω δίπλα του, όπου και αν πάει. Και δε θα βρείτε εύκολα άλλον τέτοιο, Αθηναίοι· αν με πιστέψετε, δε θα με εκτελέσετε. Ίσως όμως από δυσαρέσκεια, όπως όσοι μόλις έχουν σηκωθεί και νυστάζουν ακόμη, θα μπορούσατε να μου καταφέρετε ένα χτύπημα και, ακολουθώντας τη γνώμη του Άνυτου, να με εκτέλεσε. Κατόπιν θα περνούσατε την υπόλοιπη ζωή σας κοιμισμένοι, εκτός και αν ο θεός ενδιαφερόταν για σας και σας έστελνε κάποιον άλλο. Όσο για το ότι εγώ είμαι το είδος του ανθρώπου που χάρισε ο θεός στην πόλη, θα το καταλάβετε από τα παρακάτω: δε μοιάζει δηλαδή ανθρώπινο ότι έχω παραμελήσει όλα τα προσωπικά μου ζητήματα και ανέχομαι να μένει παραμελημένο τόσα χρόνια το σπίτι μου, ενώ διαρκώς ασχολούμαι με τις δικές σας υποθέσεις, πλησιάζοντας τον καθένα σας ξεχωριστά και πείθοντάς τον σαν πατέρας ή μεγαλύτερος αδερφός να φροντίζει για την αρετή. Αν από αυτό αποκόμιζα βέβαια κάποιο κέρδος ή αν πληρωνόμουν για να σας προτρέπω στην αρετή, θα είχα κάποιο λόγο να το κάνω. Τώρα όμως βλέπετε και μόνοι σας ότι και οι κατήγοροί μου, που διατυπώνουν τόσο αναίσχυντα κατηγορίες για όλα τα υπόλοιπα, δεν μπόρεσαν να φτάσουν σε τέτοιο βαθμό ξεδιαντροπιάς, ώστε να φέρουν μάρτυρα ότι εγώ ή πήρα ή ζήτησα ποτέ χρήματα. Εγώ όμως παρουσιάζω αδιάψευστο —όπως νομίζω— μάρτυρα του ότι λέω την αλήθεια τη φτώχεια μου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ, 95-96

Μτφρ. Γ. Ξανθάκη–Καραμάνου. 1989. Δημοσθένους Κατά Μειδίου. Εισαγωγή, μετάφραση, ερμηνευτικές σημειώσεις. 2η έκδ. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.

[95] Κάλεσε τώρα τον ίδιο τον Στράτωνα, ο οποίος ήταν το θύμα των ραδιουργιών αυτών οπωσδήποτε θα του επιτραπεί να παρουσιασθεί στο δικαστήριο. Ο άνθρωπος αυτός, Αθηναίοι, είναι ίσως φτωχός, αλλά ασφαλώς δεν είναι κακοήθης. Όταν ήταν πολίτης, είχε λάβει μέρος μαζί με τους συνομηλίκους του σε όλες τις εκστρατείες χωρίς να κάμει τίποτε το αξιόμεμπτο· τώρα στέκεται μπροστά σας σιωπηλός και στερημένος όχι μόνο τα άλλα κοινά αγαθά, αλλά και το δικαίωμα να απολογηθεί ή να θρηνησει· και δεν του επιτρέπεται να σας πει ούτε αν οι συμφορές του ήταν δίκαιες ή άδικες. [96] Όλα αυτά τα υπέφερε εξαιτίας του Μειδία, του πλούτου και της αλαζονείας του, ενώ αυτός είναι φτωχός, χωρίς φίλους, ένας μόνος μέσα στο πλήθος των ανθρώπων. Αν παραβαίνοντας τους νόμους είχε δεχθεί τις πενήντα δραχμές που του προσέφερε ο Μειδίας και είχε μεταβάλει σε αθωωτική την καταδικαστική απόφαση που είχε εκδώσει εναντίον του, θα είχε τώρα όλα τα πολιτικά του δικαιώματα και, χωρίς να πάθει καμία ζημιά, θα απολάμβανε τα ίδια προνόμια με μας· όταν όμως αδιαφόρησε για τον Μειδία εμπρός στο δίκαιο και φοβήθηκε τους νόμους περισσότερο από τις απειλές του, τότε γι' αυτόν το λόγο έφθασε εξαιτίας του σε τέτοια μεγάλη συμφορά.

Γ') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ:

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ, 1-2

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1960. Δημοσθένους Λόγοι. Περί των Συμμοριών, Υπέρ Μεγαλοπολιτών, Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας, Περί συντάξεως. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

[1] Οι μεν επαινούντες τους προγόνους σας, ω άνδρες Αθηναίοι, μου φαίνονται ότι προτιμούν να λένουν λόγους ευχαρίστους, δεν πράττουν όμως συμφέροντα δι' εκείνους τους οποίους επαινούν· διότι επιχειρούντες να ομιλούν περί πραγμάτων, τα οποία κανείς διά του λόγου του δεν ήθελεν επαξίως υμνήσει, αυτοί μεν δίδουν την εντύπωσιν ότι είναι ικανοί να ομιλούν, την δε αρετήν εκείνων κάμνουν να φαίνεται κατωτέρα εκείνης, της οποίας αντίληψιν έχουν σχηματίσει δι' αυτούς οι ακούοντες. Εγώ όμως νομίζω ότι δι' εκείνους μέγιστος έπαινος είναι ο χρόνος, διότι, αν και παρήλθεν από τότε τόσος χρόνος, κανείς άλλος δεν έχει δυνηθή να δείξη πράξεις ανωτέρας εκείνων. [2] Εγώ δε θα προσπαθήσω να αναπτύξω τον τρόπον, κατά τον οποίον νομίζω ότι άριστα ηθέλετε παρασκευασθή· το πράγμα έχει ως εξής: εάν μεν ημείς όλοι όσοι μέλλομεν να ομιλήσωμεν, ηθέλομεν φανή ότι είμεθα δεινοί περί τους λόγους, καθόλου δεν θα επήγαιναν καλύτερα αι υποθέσεις σας· εάν όμως ανελθών εις το βήμα ένας οιοσδήποτε ήθελε δυνηθή να σας διαφωτίση και να σας πείση ποία παρασκευή και πόση και από πού πορισθείσα τα χρήματα

θα υπάρξει διά την πόλιν, τότε όλος ο φόβος που έχετε τώρα θα διαλυθή. Εγώ λοιπόν τούτο, αν είμαι ικανός, θα προσπαθήσω να κάμω, αφού είπω προηγουμένως προς σας ολίγα περί της γνώμης την οποίαν έχω διά την στάσιν που πρέπει να τηρήσωμεν απέναντι του βασιλέως.

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, 14.1-4

Μτφρ. Π. Βλαχάκος & Γ.Α. Ράπτης. 2003. Ξενοφώντος Αγησίλαος. Εισαγωγή, μετάφραση, περίληψη, σχόλια Π. Βλαχάκος. Πρόλογος Δ. Λυπουρλής. Λακεδαιμονίων Πολιτεία. Εισαγωγή, μετάφραση, περίληψη, σχόλια Γ.Α. Ράπτης. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

Αν τώρα κάποιος με ρωτούσε αν και στις μέρες μας ισχύουν απαράβατοι οι νόμοι του Λυκούργου, αυτό βέβαια, μα το Δία, δε θα το επιβεβαίωνα με σιγουριά. Γιατί, γνωρίζω ότι στο παρελθόν οι Λακεδαιμόνιοι προτιμούσαν να ζουν στην πατρίδα τους αρκούμενοι σε λίγα παρά να αλλοτριώνονται στις άλλες πόλεις ως διοικητές τους ή ως θύματα κολακείας. Και παλαιότερα γνωρίζω ότι αυτοί φοβούνταν να φαίνονται ότι κατέχουν πλούτο· τώρα βλέπω πολλούς και να περηφανεύονται ακόμη για τα πλούτη τους. Ξέρω καλά ακόμη ότι στο παρελθόν έδιωχναν τους ξένους από την πόλη και δεν επέτρεπαν να ταξιδεύουν (οι Σπαρτιάτες) έξω από την πόλη τους, για να μη δηλητηριαστούν με πονηριά οι πολίτες τους επηρεασμένοι από τους ξένους· τώρα όμως γνωρίζω καλά ότι αυτοί που θεωρούνται ότι είναι πρώτοι κατασκοτώνονται να μη χάσουν τη θέση του αρμοστή (διοικητή) σε ξένη πόλη.

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ, 1, 6, 20-21

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. χ.χ. Ξενοφών. Κύρου Παιδεία. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Ι–ΙV. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Νομίζω, πατέρα μου, πως μπορώ να κάνω τους στρατιώτες μου να πειθαρχούν, γιατί και συ με δίδαξες αφότου ήμουν μικρό παιδί, και με ανάγκαζες να σε υπακούω. Ύστερα με παρέδωσες στους δασκάλους που έκαναν τα ίδια και, όταν κατατάχθηκα στην τάξη των εφήβων, ο αρχηγός πολύ φρόντιζε για την πειθαρχία. Νομίζω πως και οι περισσότεροι νόμοι αυτά τα δύο πράγματα προ πάντων διδάσκουν, δηλαδή να ξέρη κανείς να εξουσιάζει τους άλλους, και να ξέρη να υπακούη σε άλλους. Αυτά λοιπόν σκέπτομαι, και νομίζω ότι σ' όλα βλέπω πως εκείνο που παρακινεί τους ανθρώπους να πείθονται, είναι προ πάντων να επαινεί και να τιμά κανείς τον πειθαρχικό, και να τιμωρή και να μη τιμά διόλου τον απείθαρχο. Αυτός είναι ο τρόπος, παιδί μου, που αναγκάζει τους ανθρώπους να πειθαρχούν με τη βία. Υπάρχει όμως άλλος πολύ καλύτερος που κάνει τους ανθρώπους να πειθαρχούν με τη θέλησή τους. Όποιον δηλαδή καταλάβουν πως σκέπτεται για το συμφέρον τους φρονιμώτερα απ' αυτούς, σ' αυτόν με μεγάλη ευχαρίστηση οι άνθρωποι πειθαρχούν. Μπορείς να καταλάβης ότι αυτά που σου λέω είναι έτσι, και από πολλά άλλα και από τους άρρωστους, με πόση δηλ. προθυμία καλούν αυτούς που θα τους διατάξουν τι πρέπει να κάνουν. Ξέρεις και στη θάλασσα πόσο πρόθυμα πειθαρχούν οι ταξιδεύοντες στους κυβερνήτες των πλοίων· και όσους καταλάβουν μερικοί πως ξέρουν τους δρόμους καλύτερα απ' αυτούς, ξέρεις με πόση προθυμία τους ακολουθούν, και ότι δεν θέλουν να απομακρύνονται απ' αυτούς· όταν όμως νομίζουν πως θα πάθουν κανένα κακό, αν υπακούσουν, ούτε με τιμωρίες υποχωρούν, ούτε με δώρα παρασύρονται στην υπακοή. Γιατί κανείς δεν παίρνει δώρα με τη θέλησή του, όταν πρόκειται να βλαφτεί.

Δ') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ:

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 7,5, 9-10

Μετάφραση: Ρ. Ρούφος

[7.5.9] Διαπιστώνοντας ωστόσο ότι καμιά πόλη δεν προσχωρούσε σ' αυτόν κι ότι ο καιρός περνούσε, έκρινε πως έπρεπε κάτι να κάνει — διαφορετικά θα ντρόπιαζε την πρωτινή του δόξα. Μαθαίνοντας λοιπόν ότι οι αντίπαλοί του, οχυρωμένοι κοντά στη Μαντίνεια, έστειλαν να φέρουν τον Αγησίλαο κι όλους τους Λακεδαιμονίους, κι έχοντας

πληροφορίες ότι ο Αγησίλαος είχε ξεκινήσει και βρισκόταν κιάλας στην Πελλήνη, μετά το δείπνο έδωσε διαταγή κι οδήγησε αμέσως τον στρατό του εναντίον της Σπάρτης. [7.5.10] Κι αν δεν το 'φερνε θεϊκή τύχη να ειδοποιήσει ένας Κρητικός τον Αγησίλαο για την προσέγγιση του στρατού του, ο Επαμεινώνδας θα είχε καταλάβει την πόλη σαν ολότελα ανυπεράσπιστη φωλιά. Καθώς όμως το 'μαθε έγκαιρα ο Αγησίλαος, πρόλαβε να φτάσει στην πόλη και οι Σπαρτιάτες πήραν θέσεις για να την υπερασπίσουν, μόλο που ήταν πολύ λίγοι — γιατί έλειπε στην Αρκαδία όλο τους το ιππικό, καθώς και οι μισθοφόροι και τρεις από τους δώδεκα λόχους.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ, 60-62

Έπειτα και από τούτο είναι εύκολο να διαπιστώσει κανείς τη σκέψη μου: Στους πιο πολλούς δηλαδή λόγους που έχω πει, θα φανώ ότι κατακρίνω τα ολιγαρχικά πολιτεύματα και τις πλεονεξίες, και ότι απεναντίας εξυμνώ την ισότητα και τα δημοκρατικά πολιτεύματα, όχι βέβαια όλα, αλλά εκείνα που λειτουργούν ικανοποιητικά, και δεν υποστηρίζω αυτές τις απόψεις τυχαία, αλλά δίκαια και με επιχειρήματα. Γνωρίζω επί πλέον, ότι οι δικοί μας πρόγονοι με αυτό το πολιτικό σύστημα ξεπέρασαν τους άλλους και ότι και οι Λακεδαιμόνιοι εξαιτίας του κυβερνιούνται πάρα πολύ καλά, επειδή τυχαίνει να δημοκρατούνται. Γιατί και στην εκλογή των αρχόντων και στη καθημερινή τους ζωή και σ' όλες τους τις άλλες ασχολίες, η ισότητα και η ομοιότητα είχαν περισσότερη ισχύ σ' αυτούς παρά σε οποιαδήποτε άλλη πολιτεία. Αυτές (την ισότητα και την ομοιότητα) τα ολιγαρχικά πολιτεύματα τις καταπολεμούν, ενώ οι δημοκρατούμενες πολιτείες τις χρησιμοποιούν διαρκώς. Εκτός αυτού στις επιφανέστερες και ισχυρότερες πολιτείες, αν θελήσουμε να εξετάσουμε, θα βρούμε ότι συμφέρει περισσότερο το δημοκρατικό πολίτευμα από την ολιγαρχία. Γιατί και το δικό μας πολίτευμα το οποίον όλοι κατηγορούν, εάν το παραβάλουμε όχι μ' αυτό που μόλις ανέφερα, αλλά μ' αυτό που εγκαθιδρύθηκε από τους τριάκοντα, όλοι θα το θεωρήσουν θεοποίητο.

Ε΄) ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗΣ-ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ:

ΛΥΣΙΑΣ, ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ, 27-29

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2004. Λυσίας, III, Οι πανηγυρικοί του λόγοι. Μετάφραση, περίληψη, σχόλια, ερμηνεία. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

Μετά από αυτά ο Ξέρξης, ο βασιλιάς των Περσών, επειδή περιφρόνησε την Ελλάδα κι αφού διαψεύστηκε στις ελπίδες του, ταπεινωμένος από την ήττα του (στο Μαραθώνα), βαρύθυμος εξαιτίας της συμφοράς του, αγανακτισμένος με όσους την προκάλεσαν, αμάθευτος στις συμφορές και άπειρος από γενναίους άνδρες, μετά από προετοιμασίες δέκα χρόνων έφτασε με χίλια διακόσια πλοία, ενώ το πλήθος των πεζών που οδηγούσε ήταν τόσο μεγάλο, ώστε θα ήταν δύσκολο να απαριθμήσει κανείς ακόμη και τα έθνη που τον ακολουθούσαν. Αυτό μάλιστα είναι η μεγαλύτερη απόδειξη του πλήθους· ενώ δηλαδή μπορούσε να περάσει την πεζική στρατιά του με λίγα πλοία από το πιο στενό σημείο του Ελλησπόντου από την Ασία προς την Ευρώπη, το αρνήθηκε, πιστεύοντας ότι θα χρονοτριβούσε παρά πολύ, αλλά περιφρονώντας τα φυσικά πράγματα και τα θεϊκά και την ανθρώπινη λογική, άνοιξε πεζόδρομο μέσα από τη θάλασσα και έπλευσε μέσα από την ξηρά, κατασκευάζοντας γέφυρα στον Ελλήσποντο και διώρυγα στον Άθω, χωρίς κανείς να τον αναγνωρίζει, αλλά κάποιοι τον υπάκουαν χωρίς τη θέλησή τους και κάποιοι λίγοι πρόδιδαν εμάς εκούσια. Πράγματι, οι πρώτοι δεν μπορούσαν να τον αντιμετωπίσουν, ενώ οι άλλοι εξαγοράστηκαν με χρήματα· υπήρχαν μάλιστα γι' αυτούς τότε και οι δυο συγκυρίες, και το κέρδος δηλαδή και ο φόβος.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1959–60. Δημοσθένους Περί της Παραπρεσβείας. Αρχαίο κείμενο, εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Πάπυρος.

[131] Λοιπόν ανεχώρησε παρά τον νόμον, ο οποίος ορίζει ως ποινήν διά την πράξιν ταύτην τον θάνατον· μεταβάς δε εκεί απεδείχθη ολοφάνερα ότι έπραξεν άλλας πράξεις αξίας θανάτου· αλλά και διά τας προηγουμένας πράξεις και την πρεσβείαν του προς όφελος των ανθρώπων τούτων, δικαίως θα του επεβάλλετο η ποινή του θανάτου. Σκεφθήτε τώρα ποία θα είναι η ποινή, της οποίας η σημασία θα είναι ίση προς τας πράξεις ταύτας. [132] Διότι πώς δεν είναι επονείδιστον, άνδρες Αθηναίοι, εν ονόματι μεν της πόλεως όλοι σας και όλος ο λαός να επικρίνετε όλα όσα προήλθον εκ της ειρήνης, και να μη θέλετε να μετάσχητε της Αμφικτυονίας και να οργίζεσθε και να δεικνύετε δυσπιστίαν κατά του Φιλίππου, διότι αι πράξεις του ήσαν ασεβείς και φοβεραί και άδικοι και αντίθετοι προς τα συμφέροντά σας, αλλ' όταν εισέλθετε εις το δικαστήριον διά να ζητήσετε ευθύνας διά τας πράξεις αυτάς, αφού ωρκίσθητε να υποστηρίξετε την πόλιν, αυτόν που είναι όλων των κακών τούτων αίτιος και τον οποίον συνελάβετε επ' αυτοφώρῳ να πράττη ταύτα, τούτον να τον αθώωσητε; [133] Και ποίος εκ των άλλων πολιτών, μάλλον δε εξ όλων των Ελλήνων, δεν ήθελε σας κατηγορήσει, εάν σας έβλεπε να οργίζεσθε εναντίον του Φιλίππου, ο οποίος διά να υποκαταστήση την ειρήνην εις τον πόλεμον, ηγόραζε τα μέσα της εκτελέσεως παρά των πωλούντων ταύτα, πράττων πράξιν αξίαν πολλής συγγνώμης, σεις δε να αθώνετε αυτόν εδώ, ο οποίος τόσον αισχρώς επώλησεν όσα σας ανήκον και μάλιστα όταν οι νόμοι ορίζουν αυστηροτάτας ποινάς εναντίον εκείνου ο οποίος πράττει ταύτα;

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ, 3, 9, 10-12

Μτφρ. Κ. Βάρναλης. [1939] χ.χ. Ξενοφών. Απομνημονεύματα. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Βασιλείς δε και άρχοντες, είπεν, ότι είναι όχι εκείνοι που έχουν τα σκήπτρα, ούτε εκείνοι που εξελέγησαν από τους τυχόντας, ούτε εκείνοι που βγήκαν με τον κλήρον, ούτε εκείνοι που μετεχειρίσθησαν βίαν, ούτε εκείνοι που εξηπάτησαν, αλλ' εκείνοι που ηξεύρουν να άρχουν. Οσάκις δηλαδή ήθελεν ομολογήσει κανείς εκ των ακροατών του ότι ίδιον μεν του άρχοντος είναι να διατάξη τι πρέπει να κάμνουν οι άλλοι, του δε αρχομένου ίδιον το να πείθεται, έφερεν ως παράδειγμα το ότι και εις το πλοίον, εκείνος μεν ο οποίος ηξεύρει να κυβερνά είναι κυβερνήτης, ο δε ιδιοκτήτης του πλοίου, και όλοι οι άλλοι, που είναι μέσα εις το πλοίον, πείθονται εις τον γνωρίζοντα να κυβερνά, και εις την γεωργίαν εκείνοι που έχουν αγρούς, και εις την ασθένειαν εκείνοι που ασθενούν, και εις την άσκησιν του σώματος εκείνοι που ασκούνται σωματικώς και όλοι οι άλλοι, οι οποίοι φροντίζουν διά κάτι, εάν μεν νομίζουν, ότι οι ίδιοι ηξεύρουν να φροντίσουν, φροντίζουν· ει δε μη πείθονται εις τους γνωρίζοντας όχι μόνον όταν είναι παρόντες, αλλά και όταν απουσιάζουν στέλλουν και τους προσκαλούν, διά να κάμνουν όσα πρέπει, πειθόμενοι εις εκείνους· εις δε την εριουργίαν επεδείκνυνεν, ότι αι γυναίκες άρχουν των ανδρών, διά το ότι αύται μεν γνωρίζουν πώς να υφαίνουν τα μαλλιά, οι δε άνδρες δεν γνωρίζουν. Εάν δε κανείς εις αυτά απαντούσεν, ότι εις τον τύραννον είναι επιτετραμμένον να μη πείθεται εις εκείνους που ομιλούν σωστά. — Και πώς είπε, θα ήτο δυνατόν να μη πείθεται, αφού επικρέμαται τιμωρία, εάν κανείς δεν πείθεται εις εκείνον, που ομιλεί σωστά; Διότι με το να μη πείθεται εις εκείνον που ομιλεί σωστά, θα διαπράξη βεβαιότατα κανέν σφάλμα, εάν δε κάμη σφάλμα, θα τιμωρηθή.

ΛΥΣΙΑΣ, ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ (ΕΝ ΒΟΥΛΗ ΜΑΝΤΙΘΕΩ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩ ΑΠΟΛΟΓΙΑ), 15-16

Μετά από όλα αυτά λοιπόν, κύριοι βουλευτές, όταν έγινε η εκστρατεία στην Κόρινθο και όλοι γνώριζαν από πριν ότι θα χρειαστεί να κινδυνεύσουν, ενώ κάποιοι απέφευγαν τη μάχη, εγώ τόλμησα να πολεμώ τους εχθρούς παραταγμένος στην πρώτη γραμμή και μάλιστα, παρόλο που η δική μας φυλή νικήθηκε και σκοτώθηκαν πάρα πολλοί, αποχώρησα από τη μάχη μετά τον αλαζόνα Στειριέα, ο οποίος έχει κατηγορήσει όλους τους ανθρώπους για δειλία. Λίγες μέρες μετά από αυτά, ενώ είχαν καταληφθεί οχυρές θέσεις στην Κόρινθο, με αποτέλεσμα οι εχθροί να μη μπορούν να περάσουν, κι ενώ ο Αγησίλαος εισέβαλε στη Βοιωτία κι ενώ οι άρχοντες αποφάσισαν να

αποσπάσουν παρατάξεις (στρατού) για να τους βοηθήσουν, αν και όλοι γενικά φοβούνταν (εύλογα, κύριοι βουλευτές· γιατί ήταν φοβερό να βαδίζουμε για νέο κίνδυνο, ενώ λίγο πρωτίτερα είχαμε σωθεί μόλις και μετά βίας), εγώ, αφού παρουσιάστηκε, πρότρεπα τον ταξίαρχο να αποστείλει το δικό μου τάγμα χωρίς κλήρωση.

ΣΤ') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΩΝ – ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ:

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ, 28-31

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1960. Δημοσθένους Λόγοι. Περί των Συμμοριών, Υπέρ Μεγαλοπολιτών, Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας, Περί συντάξεως. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

Αλλά, μα τον Δία, θα είπη τις, τότε ταύτα μόνον ήσαν καλύτερα από τώρα, τα δε άλλα χειρότερα. Πολύ απέχει τούτο της αληθείας· ας εξετάσωμεν όποιο ζήτημα θέλετε. Οικοδομήματα μεν βέβαια και στολισμόν της πόλεως και ιερών και λιμένων και παντός ό,τι εξαρτάται από αυτά τοιούτον και τοσούτον κατέλιπον εκείνοι, ώστε κανείς από τους μεταγενεστέρους να μη δυνηθή να τους ξεπεράση, δηλ. μας άφησαν αυτά τα προπύλαια, τους ναυστάθμους, τας στοάς, τα άλλα με τα οποία εκείνοι, αφού εκόσμησαν την πόλιν, μας τα παρέδωσαν. [29] Αι δε ιδιωτικά οικία εκείνων, οι οποίοι τότε απέκτησαν δύναμιν, τόσον μέτριαι ήσαν και σύμφωνοι προς το όνομα της πολιτείας, ώστε η οικία του Κίμωνος και του Αριστείδου και των ενδόξων ανδρών των χρόνων εκείνων να μη είναι όλως διόλου μεγαλύτερα της οικίας του γείτονός του. [30] Τώρα όμως, άνδρες Αθηναίοι, η πόλις μεν είναι ευχαριστημένη κατασκευάζουσα με χρήματα του δημοσίου οδούς και κρήνας και μικροεπισκευάς και άλλας ανοησίας —και δεν τα λέγω διά να κατηγορήσω τους εισηγηθέντας ταύτα, πολύ απέχει τούτο, αλλά διά να κατηγορήσω σας, εάν νομίζετε, ότι αυτά σας είναι αρκετά—, ατομικώς δε όσοι έχουν τεθή επί κεφαλής της δημοσίας υπηρεσίας, άλλοι μεν έχουν κατασκευάσει τας οικίας των μεγαλοπρεπεστέρας των δημοσίων οικοδομημάτων, όχι μόνον μεγαλύτερας των πολλών οικιών, άλλοι δε έχοντες αγοράσει ομού τόσην γην, όσην ούτε εις το όνειρόν των δεν είδαν, την καλλιεργούν. [31] Όλων δε αυτών αιτία είναι ότι εις το παρελθόν ο λαός ήτο κύριος όλων και οι άλλοι όλοι ήσαν ευχαριστημένοι να επιτύχουν από αυτόν κάποιαν τιμήν ή αγαθόν ή αρχήν. Τώρα δε τουναντίον κύριοι μεν των αγαθών είναι ούτοι και διά μέσου τούτων όλα γίνονται, ο δε λαός έχει μεταπέσει εις θέσιν υπηρέτου και θεωρείται ως παράρτημα και σεις είσθε ευχαριστημένοι δι' όσα σας δίδουν και λαμβάνετε.

ΑΝΔΟΚΙΔΗΣ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ, 141-143

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος – Επιμ. Δ. Ιακώβ. 2006. Στο Ανθολόγιο Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Σας παρακαλώ, λοιπόν, να έχετε την ίδια άποψη για μένα με αυτήν που είχατε για τους προγόνους μου, για να μπορέσω και εγώ να τους μιμηθώ, αφού θυμηθείτε ότι μοιάζουν με όσους υπήρξαν πρόξενοι για τα περισσότερα και τα μεγαλύτερα καλά στην πόλη, ενώ για πολλούς λόγους έδειξαν μια τέτοια συμπεριφορά, κυρίως για να αποσπάσουν τη δική σας εύνοια, και με σκοπό, αν κάποτε προέκυπτε σε αυτούς ή στους απογόνους τους κάποιο επικίνδυνο γεγονός ή κάποια συμφορά, να σωθούν με τη δική σας συγχώρεση. Και είναι εύλογο να τους θυμηθείτε· γιατί βέβαια σε ολόκληρη την πόλη οι αρετές των προγόνων μας απέκτησαν πολύ μεγάλη αξία. Όταν, λοιπόν, κύριοι, καταστράφηκαν τα πλοία, ενώ πολλοί ήθελαν να κυκλώσουν την πόλη με αθεράπευτες συμφορές, οι Λακεδαιμόνιοι έκριναν, παρότι ήταν εχθροί τότε, ότι θα σώσουν την πόλη για τις αρετές εκείνων των ανθρώπων, οι οποίοι αποτέλεσαν την απαρχή της ελευθερίας για ολόκληρη την Ελλάδα. Όταν, λοιπόν, και η πόλη σώθηκε σε δημόσιο επίπεδο εξαιτίας των αρετών των προγόνων μας, προβάλλω την αξίωση να σωθώ και εγώ ως άτομο εξαιτίας των αρετών των δικών μου προγόνων. Γιατί βέβαια η συμβολή των προγόνων μου σε αυτά τα έργα, μέσω των οποίων σώθηκε η πόλη, δεν ήταν καθόλου μικρή· εξαιτίας αυτών είναι δίκαιο να δώσετε και μένα τη σωτηρία, όπως ακριβώς σωθήκατε και εσείς οι ίδιοι από τους Έλληνες.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1961. Δημοσθένους Προς Λεπτίνην. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

[140] Και όλα μεν τα ονειδή πρέπει να αποφεύγετε, άνδρες Αθηναίοι, τούτο δε περισσότερο από όλα. Διατί; Διότι εν γένει ο φθόνος είναι σημείον κακίας και δεν έχει δικαιολογίαν διά την οποίαν ο έχων το πάθος τούτο ήθελε τύχει συγγνώμης. Έπειτα δεν υπάρχει και όνειδος, μακρότερον του οποίου να φαίνεται ότι είναι η πόλις μας, από το να φαίνεται ότι είναι φθονερά, αν και γενικώς αποστρέφεται τα αισχρά. [141] Παρατηρήσατε δε πόσον μεγάλοι αποδείξεις υπάρχουν τούτου. Πρώτον μεν μόνοι από όλους τους ανθρώπους θάπτετε δημοσία τους αποθανόντας υπέρ πατρίδος και εκφωνείτε λόγους επιταφίους, διά των οποίων εξυμνείτε τα κατορθώματα εκείνων. Βεβαίως τούτο είναι διαγωγή ανθρώπων εκτιμώντων την αρετήν και μη φθονούντων τους τιμωμένους ένεκα ταύτης. Έπειτα δίδετε καθ' όλον τον χρόνον μεγίστας δωρεάς εις τους νικώντας εις τους γυμνικούς αγώνας, κατά τους οποίους λαμβάνουν ως αμοιβήν στεφάνους, και διά τον λόγον ότι εκ φύσεως ολίγοι μετέχουν τούτων δεν εφθονήσατε τους έχοντας, ουδέ απενείματε κατωτέρας τας τιμάς εξ αιτίας τούτων. Εκτός δε τούτων, τα οποία είναι τοιαύτα, κανείς ποτέ έως τώρα δεν φαίνεται ότι ενίκησε την πόλιν μας διά των ευεργεσιών του. Διότι τόσοι πολλές δωρεάς έχει χορηγήσει, διά των οποίων ανταμείβει τους ευεργέτας της. [142] Λοιπόν όλα αυτά, άνδρες Αθηναίοι, είναι δείγματα δικαιοσύνης, αρετής, μεγαλοψυχίας· μη λοιπόν καταστρέψετε τώρα ταύτα, διά τα οποία προ πολλού συνεχώς η πόλις απολαύει καλής φήμης· ούτε, ίνα ο Λεπτίνης ως ιδιώτης βλάβη μερικούς, τους οποίους μισεί, να αφαιρέσετε από την πατρίδα και από σας τους ιδίους την καλήν φήμην, την οποίαν έχετε πάντοτε· ούτε να νομίσετε ότι η δίκη αυτή γίνεται δι' άλλο τι, αλλά διά την υπόληψιν της πατρίδος, αν θα μείνη δηλαδή αύτη ακεραία και ομοία προς την προηγουμένην ή θα αλλοιωθή και θα καταστραφή.

Ζ') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ:

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ, 76-78

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1958. Ισοκράτους Περί αντιδόσεως. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

Εν τούτοις θέλω να απολογηθώ συντομώτατα δι' έκαστον τούτων και να κάμω ακόμη περισσότερο καταφανές ότι και πρότερον και τώρα λέγω την αλήθειαν περί αυτών. Και πρώτον μεν ποίος λόγος δύναται να γίνει ευσεβέστερος και δικαιότερος παρά εκείνος ο οποίος επαινεί τους προγόνους κατά τρόπον άξιον της ανδρείας των και των κατορθωμάτων αυτών; Έπειτα ποίος δύναται να είναι πατριωτικώτερος και περισσότερο αρμόζων εις την πόλιν από εκείνον ο οποίος αποδεικνύει ότι η ηγεμονία είναι μάλλον ιδική μας παρά των Λακεδαιμονίων σύμφωνα προς τας ευεργεσίας μας προς την Ελλάδα και τους κινδύνους που υπέστημεν. Προσέτι ποίος λόγος περί καλύτερων και σημαντικωτέρων πραγμάτων συμβουλεύει τους έλληνας από εκείνον, ο οποίος τους προτρέπει εις την εκστρατείαν εναντίον των βαρβάρων και τους συμβουλεύει να ομονοούν μεταξύ των; Εις μεν λοιπόν τον πρώτον λόγον αυτά είναι αι ιδέαι που εκθέτω, εις τους επομένους ομιλώ περί ζητημάτων μικροτέρας μεν σημασίας και όχι τόσοι μεγάλης, αλλ' όχι ολιγώτερον ωφελίμων, ούτε ολιγώτερον συμφώνων προς τα συμφέροντα της πόλεως. Θα αναγνωρίσετε δε την σημασίαν αυτών, αν τους παραβάτετε προς άλλα έργα ονομαστά και τα οποία θεωρούνται ωφέλιμα.

Μτφρ. Α.Μ. Γεωργαντόπουλος, Μ. Πρωτοψάλτης & Ι. Ιωαννίδη-Φαληριώτη. [1939] χ.χ. Ισοκράτης. Λόγοι. ΙΙ, Αρεοπαγитικός, Ευαγόρας, Ελένη, Πλαταϊκός, Περί του ζεύγους. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Εγώ όμως ακόμη και τούς ιδιώτας εκείνους που κατορθώνουν λίγα πράγματα στη ζωή τους, ενώ κάνουν πολλά σφάλματα, δεν τους υπολήπτομαι καθόλου και νομίζω μάλιστα ότι είναι περισσότερο απ' όσο συγχωρείται φάυλοι. Προς τούτους εκείνους που έχουν γεννηθή από ευγενείς και γενναίους άνδρας και που είναι λίγο μόνο καλύτεροι από τους υπερβολικά πονηρούς και πάρα πολύ κατώτεροι από τον πατέρα τους, αυτούς τους λογαριάζω ακόμη λιγώτερο και θα τους συμβούλευα να πάψουν να είναι τέτοιοι. Την ίδια γνώμη ακριβώς έχω και για την εκτίμηση των κοινών πραγμάτων. Νομίζω δηλαδή πως δεν πρέπει να καμαρώνουμε ούτε και να θεωρούμε ικανοποιητικό το ότι έχουμε φανή νομιμώτεροι από ανθρώπους χρεωκοπημένους και μανιακούς, αλλά πολύ περισσότερο πρέπει ν' αγανακτούμε και να στενοχωρούμεθα που είμαστε πολύ κατώτεροι από τους προγόνους μας. Είναι λοιπόν ανάγκη να συναγωνισθούμε τους προγόνους στην αρετή και όχι τους τριάκοντα τυράννους στην πονηρία, γιατί νομίζω πως είναι επιβεβλημένο σε μας να ξεπεράσουμε στην αρετή κάθε προηγούμενο παράδειγμα.

ΛΥΣΙΑΣ, ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ, 72-74

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939] χ.χ. Λυσίας. Λόγοι. Μετάφραση, σχόλια. Ι-ΙΙ. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Αν και υπάρχουν πολλά και φοβερά τους μεν παίδας αυτών μακαρίζω, διότι είναι μικροί και δεν καταλαβαίνουν τίνων πατέρων εστερήθησαν, λυπούμαι δε τους γονείς (των φονευθέντων), διότι είναι γέροντες και δεν δύνανται να λησμονήσουν την δυστυχίαν των. Διότι τι δύναται να υπάρξη λυπηρότερον από ταύτα, δηλαδή από το να γεννήσουν, να αναθρέψουν και με στοργήν να περιποιηθούν τα παιδιά τους, εις τα γεράματά τους δε να είναι αδύνατοι κατά το σώμα, στερημένοι δε πάσης ελπίδος να μη έχουν φίλους, να είναι πτωχοί, να κινούν δε τον οίκτον εκείνων, που πρότερον τους εζήλευαν (διά την ευτυχίαν των), και να τους είναι προσφιλέστερος ο θάνατος από την ζωήν; Διότι όσο οι παίδες των ήσαν καλύτεροι των άλλων, τόσο και η λύπη και εις τους ζώντας γονείς και συγγενείς είναι μεγαλύτερα. Πώς λοιπόν πρέπει να παύσουν αυτοί να λυπούνται; Με τας συμφοράς της πόλεως; Αλλά εις την τοιαύτην περίπτωσιν φυσικόν είναι όχι μόνον οι γονείς αλλά και οι άλλοι (πολίται) να ενθυμούνται αυτούς (τους υπέρ της πατρίδος πεσόντας). Αλλά με τας κοινάς ευτυχίας (θα παύσουν οι γονείς να λυπούνται διά τον θάνατον των τέκνων των); Αλλ' αυτά ικανά είναι μόνον να τους προξενούν λύπην, αφού τα μεν παιδιά τους εφονεύθησαν, οι δε ζώντες απολαμβάνουν τα αγαθά τα πηγάσαντα από την ανδρείαν εκείνων. Αλλά θα παρηγορηθούν με τας ιδιωτικές των συμφοράς (διά την απώλειαν των τέκνων των), όταν βλέπουν εκείνους, που πρωύτερα ήσαν φίλοι των, να τους αποφεύγουν ένεκα της φτώχειας των, να υπερηφανεύονται δε οι εχθροί των διά την δυστυχίαν αυτών;

Η') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ ΕΜΠΡΟΘΕΤΩΝ-ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΩΝ:

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΙ, 6, 97, 1-4

Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος. [1940] 1960. Θουκυδίδου Ιστορίαι. Ι-ΙΙ. 2η έκδ. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας. (1η έκδ. Οξφόρδη: Oxford University Press).

[6.97.1] Αλλ' οι Αθηναίοι, αποπλεύσαντες εκ Κατάνης με ολόκληρον τον στρατόν των, κατέπλευσαν απαρατήρητοι κατά την νύκτα την προηγηθείσαν της επιθεωρήσεως των Συρακουσίων, πλησίον της θέσεως, της καλούμενης Λέοντος, απεχούσης εξ έως επτά σταδίου από τας Επιπολάς. Τα πλοία, αφού απεβίβασαν τον στρατόν, προσωρμίσθησαν εις την Θάψον, χερσόνησον με στενόν ισθμόν, προεκτεινομένην εντός της θαλάσσης και μη απέχουσαν πολύ των Συρακουσών ούτε δια θαλάσσης, ούτε δια ξηράς. [6.97.2] Και η μεν Αθηναϊκή ναυτική δύναμις, κατασκευάσασα χαράκωμα καθ' όλον το μήκος του ισθμού, έμεινεν ησυχάζουσα εις την Θάψον. Ο

στρατός όμως προήλασεν αμέσως τρέχων προς τας Επιπολάς, όπου επρόφθασε ν' αναβή δια του Ευρυήλου, πριν οι Συρακούσιοι, μαθόντες το πράγμα, επιστρέψουν εκ του λειμώνος, όπου εγένετο η επιθεώρησις. [6.97.3] Εν τούτοις, ο άλλος στρατός και οι υπό την αρχηγίαν του Διομήλου εξακόσιοι έσπευσαν εις βοήθειαν, εκάστου στρατιώτου τρέχοντος όσον ημπορούσε ταχύτερον. Αλλ' η απόστασις, την οποίαν είχαν να διατρέξουν εκ του λειμώνος πριν φθάσουν τον έχθρόν, ήτο όχι όλιγωτέρα των είκοσι πέντε σταδίων. [6.97.4] Επιτεθέντες λοιπόν κατ' αυτού οι Συρακούσιοι, όπως είχαν φθάσει εις πολλήν αταξίαν, ηττήθησαν εις τας Επιπολάς και απεσύρθησαν εντός της πόλεως, φονευθέντων τριακοσίων περίπου, μεταξύ των οποίων ήτο και ο Διόμηλος.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, 9. 9-10

Μτφρ. Α.Μ. Γεωργαντόπουλος, Μ. Πρωτοφάλης & Ι. Ιωαννίδη-Φαληριώτη. [1939] χ.χ. Ισοκράτης. Λόγοι. ΙΙ, Αρεοπαγιτικός, Ευαγόρας, Ελένη, Πλαταϊκός, Περί του ζεύγους. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Διότι οι μεν ποιηταί μπορούν με πολλούς τρόπους να στολίζουν τα λόγια των· διότι, αφού φέρουν τους ανθρώπους κοντά στους θεούς, μπορούν να τους κάμουν και να μιλούν και να συναγωνίζονται εις εκείνα που θα ήθελαν και να εκφράζονται γι' αυτά όχι μόνον με τις συνηθισμένες λέξεις, αλλά γι' άλλα μεν με ξένες, γι' άλλα με νέες και γι' άλλα με μεταφορές, και τίποτε να μη παραλείπουν, αλλά με κάθε τρόπο να στολίζουν τα τραγούδια. Εκείνοι όμως που ασχολούνται με τον πεζόν λόγον δεν μπορούν να κάμουν τίποτε από αυτά, αλλ' είναι ανάγκη να μεταχειρίζονται και από τα ονόματα, όσα χρησιμοποιούν εις την πόλιν, και από τους συλλογισμούς, εκείνους, που έχουν σχέσιν με τα πράγματα. Εκτός αυτού οι μεν ποιηταί κάμνουν όλα τα έργα των με μέτρο και ρυθμό, ενώ οι πεζογράφοι τίποτε από αυτά δεν χρησιμοποιούν· και όμως έχουν τόση χάρι, ώστε κι' αν στις λέξεις και στους συλλογισμούς είναι κακά, εν τούτοις μ' αυτή την ευρυθμία και τη συμμετρία τέρπουν τους ακροατάς.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ, 291-292

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. 1958. Ισοκράτους Περί αντιδόσεως. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

Παραξενεύομαι δε δι' αυτούς οι οποίοι ευδαιμονίζουν μεν εκείνους, οι οποίοι έχουν εκ φύσεως το προτέρημα να ομιλούν ευκόλως ωσάν να συνέβη εις αυτούς κάτι καλόν και αγαθόν, κατηγορούν δε εκείνους οι οποίοι θέλουν να γίνουν τοιούτοι, ωσάν να επιθυμούν μόρφωσιν άδίκον και επιβλαβή. Και όμως ποίον εξ εκείνων, τα οποία είναι εκ φύσεως καλά, όταν αποκτηθεί διά της εργασίας, είναι αισχρόν ή βλαβερόν; Ουδέν τοιούτον θα εύρωμεν, αλλ' εις όλα τα άλλα επαινούμεν μάλλον εκείνους, οι οποίοι με την ιδικήν των φιλοπονίαν ηδυνήθησαν να αποκτήσουν κάτι αγαθόν, παρά εκείνους οι οποίοι το εκληρονόμησαν από τους προγόνους των. Και έχομεν δίκαιον διά τούτο· διότι είναι ωφέλιμον και δι' όλα τα άλλα και προ πάντων διά τον λόγον να εκτιμώμεν όχι την τύχην, αλλά την άσκησιν. Πράγματι εκείνοι εις τους οποίους η φύσις και η τύχη έδωσαν την δύναμιν του λόγου, δεν αποβλέπουν προς το βέλτιστον, αλλά συνηθίζουν να μεταχειρίζονται τους λόγους όπως τύχη, όσοι δε απέκτησαν την δύναμιν ταύτην με την συστηματικήν μόρφωσιν και το λογικόν, δεν λένουν τίποτε χωρίς να το εξετάσουν και διαπράττουν ολιγωτέρας πλάνας εις τας πράξεις των.

ΑΝΤΙΦΩΝ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΡΩΔΟΥ ΦΟΝΟΥ, 74-75

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος – Επιμ. Δ. Ιακώβ. 2006. Στο Ανθολόγιο Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Θα πρέπει, επίσης, να υπερασπιστώ τον πατέρα μου. Αν και θα ήταν κατά πολύ φυσικότερο, ως πατέρας μου, να με υπερασπιστεί εκείνος· γιατί εκείνος λόγω ηλικίας γνωρίζει τις υποθέσεις μου, ενώ εγώ είμαι πολύ νεότερός του για να ξέρω όσα έχει κάνει. Και αν βέβαια εγώ, ενώ εκείνος είχε εμπλακεί σε δικαστικό αγώνα, κατέθετα εναντίον του πράγματα που δεν γνώρισα με σαφήνεια, αλλά τα γνώριζα εξ ακοής, θα έλεγε ότι δεινοπαθεί εξαιτίας μου· τώρα

όμως που με αναγκάζει να τον υπερασπιστώ σε μια υπόθεση από την οποία είμαι πολύ νεότερος και τη γνωρίζω μόνο από διαδόσεις, δεν θεωρεί ότι συμβαίνει κάτι τρομερό. Αλλά βέβαια στον βαθμό που γνωρίζω δεν θα προδώσω τον πατέρα μου που κακολογείται άδικα ενώπιόν σας. Ίσως θα κάνω λάθος, αν όσα εκείνος έκανε σωστά στην πράξη, δεν μπορέσω να τα πω ορθά με τα λόγια· θα το διακινδυνεύσω ωστόσο.

Θ') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ-ΑΠΡΟΣΩΠΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

ΛΥΣΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ, 31-33

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης. χ.χ. Λυσία Λόγος εναντίον του Ερατοσθένη. Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Και φυσικά, αν είναι αναγκαίο να συγχωρήσετε όσους εξόντωσαν άλλους, για να σώσουν τον εαυτό τους, ίσως σε τέτοιες περιπτώσεις θα είχατε κάποια δικαιολογία, αφού ήταν γι' αυτούς επικίνδυνο να τους έστελναν κάπου οι Τριάντα και να μην πήγαιναν ή να έβρισκαν τους καταζητούμενους και να έλεγαν ότι δεν τους βρήκαν. Ο Ερατοσθένης όμως είχε τη δυνατότητα να πει ότι δε συνάντησε τον Πολέμαρχο, ή ακόμα ότι δεν τον είδε. Αυτό δεν ήταν δυνατό να εξακριβωθεί ούτε με έρευνα ούτε με ανάκριση· έτσι, ούτε οι εχθροί του, και να ήθελαν ακόμα, δεν μπορούσαν να τον ελέγξουν. Και είχες χρέος, Ερατοσθένη, αν πραγματικά ήσουν ακέραιος άνθρωπος, να γίνεις πληροφοριοδότης για χάρη αυτών που ήταν να θανατωθούν άδικα και όχι να συλλαμβάνεις αυτούς που θα εξοντώνονταν άδικα. Οι πράξεις σου όμως αποκαλύπτουν έναν άνθρωπο που δε στενοχωριόταν, αλλά αντίθετα χαιρόταν με όσα γίνονταν.

Επομένως, οι δικαστές πρέπει να στηρίζουν την ψήφο τους στα έργα και όχι στα λόγια σου· να χρησιμοποιήσουν ως αποδείξεις για τα όσα τότε έλεγες τα όσα ξέρουν ότι έκανες, αφού δεν είναι δυνατό να παρουσιαστούν μάρτυρες για κείνα. Γιατί εμείς δεν είχαμε δικαίωμα όχι μόνο να είμαστε παρόντες στις συζητήσεις σας, αλλά ούτε καν να βρισκόμαστε στο σπίτι μας. Έτσι, εσείς έχετε τη δυνατότητα, μολονότι έχετε διαπράξει κάθε κακό εναντίον της πόλης, να διεκδικήσετε για τον εαυτό σας κάθε καλό.

ΛΥΣΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ, 1-3

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939] χ.χ. Λυσίας. Λόγοι. Μετάφραση, σχόλια. Ι-ΙΙ. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Νομίζω, κύριοι δικασταί, ότι δεν θα μου λείψουν μάρτυρες· διότι βλέπω ότι πολλοί από σας είσθε εξ εκείνων, που edίκαζον τότε, ότε ο Λυσίθεος κατήγγειλε τον Θεόμνηστον ότι παρανόμως αγορεύει εις την συνέλευσιν του λαού, ενώ έρριπεν εις την μάχην τα όπλα και ετράπη εις φυγήν. Διότι κατά την διεξαγωγήν της δίκης εκείνης έλεγεν ότι εγώ εφόνευσα τον πατέρα μου. Εγώ δε, εάν μεν με κατηγορούσεν ότι εφόνευσα τον πατέρα μου, θα τον συνεχώρουν διά την κατηγορίαν του (διότι θα εθεώρουν την κατηγορίαν ταύτην μικράν και αναξίαν λόγου), ουδέ θα κατήγγελλον αυτόν, εάν έλεγε δι' εμέ ό,τι δήποτε άλλο εξ εκείνων, που είναι απηγορευμένον να λέγη κανείς (διότι φρονώ ότι είναι ίδιον ανθρώπου ουτιδανού και λίαν αγαπώντος τας δίκας το να καταφεύγη διά δυσφήμησιν εις τα δικαστήρια). Τώρα όμως μου φαίνεται πως είναι αισχρόν να μη τιμωρήσω εκείνον που είπε ταύτα περί του πατρός μου, ο οποίος πολύ ευηργέτησε την πόλιν και απέθανε χάριν αυτής, και θέλω να μάθω για σας, αν θα τιμωρήσετε αυτόν, ή αυτός μόνος έχει το προνόμιον να λέγη και να πράττη παρά τους νόμους ό,τι θέλει.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, 80-81

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος. [1955] 1975. Ισοκράτους Πλαταϊκός, Ευαγόρας. Αρχαίον κείμενον, εισαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις. Αθήνα: Πάπυρος.

Ιδικόν μου λοιπόν έργον και των άλλων φίλων είναι να λέγω και γράφω τοιαύτα, διά των οποίων θα σε προτρέψωμεν να επιθυμής εκείνα, τα οποία και τώρα επιθυμείς· συ δε έχεις καθήκον να μη χαλαρώνης τον ζήλον σου καθόλου, αλλ' όπως τώρα και κατά τον υπόλοιπον χρόνον να φροντίζης και να ασκής την ψυχήν σου, πώς θα

γίνης άξιος του πατρός σου και των άλλων προγόνων. Εις όλους μεν εκ τούτων αρμόζει να ενδιαφέρονται πολύ διά την φρόνησιν, προ πάντων δε σεις οι οποίοι είσθε κύριοι των πολυαριθμοτέρων και σοβαρωτέρων συμφερόντων. Πρέπει δε να μη μένης ικανοποιημένος, εάν τώρα είσαι ήδη ανώτερος των συγχρόνων βασιλέων της Κύπρου, αλλά να αγανακτής, εάν, προικισμένος με τοιαύτα προσόντα, καταγόμενος δε παλαιόθεν από τον Δία, προσφάτως δε εξ ανδρός τοιούτου κατά την αρετήν, δεν θα διαφέρης πολύ και από τους άλλους ιδιώτας και από εκείνους οι οποίοι έχουν τα ίδια αξιώματα με σε. Είναι εις την εξουσίαν σου να μη αποτύχης εις την προσπάθειάν σου ταύτην· διότι, αν μένης σταθερός εις την θέλησιν προς μόρφωσιν και τόσον προκόπτης όσον τώρα, ταχέως θα γίνης τοιούτος, οποίος πρέπει να γίνης.

Ι') ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ- ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΑΙΤΙΟΥ:

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΙΕΡΩΝ, 3, 5-9

Μτφρ. Λ. Τρουλινού. 1994. Ξενοφών. Ιέρων ή τυραννικός. Εισαγωγή, μετάφραση. Εισαγωγικά κείμενα L. Strauss, A. Kojève. Αθήνα: Εξάντας.

Εγώ, προσωπικά, θεωρώ τόσο μεγάλο αγαθό το ν' αγαπιέσαι, ώστε πιστεύω ότι τα αγαθά έρχονται μόνα τους σ' αυτόν που αγαπιέται κι από θεούς κι από ανθρώπους. Και σ' ένα τέτοιου είδους, λοιπόν, απόκτημα οι τύραννοι υστερούν περισσότερο απ' όλους. Κι αν θέλεις, Σιμωνίδη, να δεις ότι λέω την αλήθεια, αναλογίσου το εξής: Ασφαλώς οι πιο σταθερές αγάπες θεωρούνται εκείνες των γονιών για τα παιδιά τους, των παιδιών για τους γονείς, των αδελφών για τους αδελφούς, των γυναικών για τους άντρες τους, και των φίλων για τους φίλους. Αν θέλεις, λοιπόν, να σκεφτείς σε βάθος, θα διαπιστώσεις ότι οι ιδιώτες αγαπιούνται πάρα πολύ απ' όλους αυτούς· ενώ πολλοί τύραννοι έχουν σκοτώσει τα παιδιά τους και πολλοί έχουν χαθεί από τα χέρια των παιδιών τους· ότι πολλά αδέλφια στις τυραννίες αλληλοσκοτώθηκαν· ότι πολλοί τύραννοι εξοντώθηκαν από τις γυναίκες τους και τους συντρόφους τους, και μάλιστα εκείνους που θεωρούσαν τους πιο προσφιλείς τους. Πώς λοιπόν να πιστέψουμε ότι μπορούν να αγαπηθούν από κάποιον άλλον, άνθρωποι που έρχονται αντιμέτωποι τόσο πολύ με το μίσος εκείνων, οι οποίοι έχουν φυσική τάση και υποχρέωση από το νόμο να τους αγαπούν;

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, ΚΑΤ' ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ, 1-3

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος – Επιμ. Δ. Ιακώβ. 2006. Στο Ανθολόγιο Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Είναι, ίσως, αναγκαίο, κύριοι δικαστές, να προσέρχονται στο δικαστήριο και όσοι δεν είναι συνηθισμένοι και όσοι δεν είναι ικανοί να αγορεύουν, όταν αδικούνται από κάποιον, ιδίως από αυτούς που δεν θα το περίμενε σε καμία περίπτωση, όπως συμβαίνει τώρα σε μένα. Γιατί δεν ήταν στις προθέσεις μου, κύριοι δικαστές, να ξεκινήσω αυτόν τον δικαστικό αγώνα εναντίον του Ολυμπιόδωρου που είναι συγγενής και έχω την αδελφή του γυναίκα μου, αναγκάζομαι, όμως, από το μέγεθος της αδικίας που έχω υποστεί. Αν, λοιπόν, κύριοι δικαστές, χωρίς να έχω αδικηθεί και απευθύνοντας μια ψευδή κατηγορία εναντίον του Ολυμπιόδωρου έκανα κάτι από τα εξής δύο: είτε δεν ήθελα να θέσω την υπόθεση υπό τη διαιτησία των δικών μου και των δικών του φίλων, είτε απείχα από κάποιο άλλο ένδικο μέσο, να είστε βέβαια ότι θα ντρεπόμενι απεριόριστα και θα θεωρούσα τον εαυτό μου τιποτένιο· τώρα, όμως, που ούτε μικρή ζημιά υφίσταμαι από τον Ολυμπιόδωρο, ούτε αποφεύγω τη διαιτησία κάποιου, ούτε πάλι —ορκίζομαι στον Δία, τον ύπατο θεό— με τη θέλησή μου αλλά, σας διαβεβαιώ, χωρίς αυτήν καθόλου, αναγκάζομαι να υποστώ αυτόν τον δικαστικό αγώνα. Σας παρακαλώ, λοιπόν, κύριοι δικαστές, αφού μας ακούσετε και τους δύο και εξετάσετε προσεκτικά το ζήτημα, ιδίως αφού εκπληρώσετε τον μεσολαβητικό σας ρόλο, να μας απαλλάξετε και να γίνετε ευεργέτες και των δύο, αν όμως δεν το πετύχετε, να ψηφίσετε με βάση τις εκδοχές που

υπολείπονται αυτόν που λέει υποστηρίζει το δίκαιο. Κατ' αρχάς, θα αναγνωσθούν οι καταθέσεις ότι δεν είμαι εγώ υπεύθυνος για την προσέλευση στο δικαστήριο, αλλά αυτός ο ίδιος. Διάβασε τις καταθέσεις.

ΛΥΣΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, 31-35

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2003. Λυσίας. II, Καταγγελτικοί Λόγοι. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Πρόλογος Χ. Τσολάκης. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος.

Γι' αυτό είπα αρκετά· θέλω, όμως, να πω λίγα και για τους μάρτυρες υπεράσπισης. Κάποιοι από τους φίλους του και τους αξιωματούχους της πόλης έχουν προετοιμαστεί να καταθέσουν (στο σεβαστό σας δικαστήριο) υπέρ αυτού· για μερικούς από αυτούς νομίζω ότι αρμόζει περισσότερο να απολογηθούν για τις πράξεις τους παρά να τρέφουν ελπίδες να σώσουν τους κατηγορουμένους. Γιατί, μου φαίνεται απαράδεκτο, κύριοι δικαστές, αν γι' αυτόν που είναι ένας και που δεν έπαθε κανένα κακό από την πόλη δεν επιχείρησαν να του υποδείξουν ότι πρέπει να παύσει να σας βλάπτει, από σας όμως που είσθε τόσοι πολλοί και έχετε αδικηθεί από αυτόν θα απαιτήσουν να μην τον τιμωρήσετε. Όπως, λοιπόν, βλέπετε αυτούς πρόθυμα να επιχειρούν να σώσουν τους φίλους, έτσι και εσείς πρέπει να τιμωρήσετε τους εχθρούς, με βαθιά την επίγνωση ότι θα φανείτε ότι είσθε άνδρες συνετοί σ' αυτούς πρώτους, αν τιμωρείτε τους παρανόμους. Σκεφτείτε, λοιπόν, ότι ούτε ο Νικόμαχος ούτε κανένας από τους μάρτυρες υπεράσπισης του έχει διαπράξει τόσα καλά στην πόλη, όσα ο ίδιος την έχει αδικήσει, ώστε πολύ περισσότερο αρμόζει σ' εσάς να τον τιμωρήσετε παρά να βοηθήσετε αυτούς. Πρέπει να ξέρετε, ακόμη, ότι οι ίδιοι, με σωρεία υποσχέσεων προς τους κατηγορούς, εμάς δε μας έπεισαν καθόλου, και έχουν έλθει τώρα στο δικαστήριο να επηρεάσουν τη δική σας ψήφο και ελπίζουν ότι, αφού σας εξαπατήσουν, θα έχουν εξασφαλίσει τη δυνατότητα να κάνουν ό,τι θέλουν από δω και πέρα. Εμείς, λοιπόν, αρνηθήκαμε να συμβιβαστούμε μ' αυτούς και ζητούμε να κάνετε το ίδιο και εσείς, δηλαδή να μη είσθε κακοί με τους φαύλους πριν από τη δίκη, αλλά την ώρα της δίκης να τιμωρείτε αυτούς που έχουν χαντακώσει το νομοθετικό σας πλαίσιο. Γιατί, έτσι θα διοικηθούν σύννομα όλες οι υποθέσεις της πόλης.

ΙΑ΄) ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΣΕ –ΤΟΣ ΚΑΙ –ΤΕΟΣ:

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ, 2, 1, 28-29

Μτφρ. Κ. Βάρναλης. [1939] χ.χ. Ξενοφών. Απομνημονεύματα. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Ι–II. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Διότι από τα πραγματικώς αγαθά και καλά τίποτε οι θεοί δεν δίδουν άνευ κόπου και φροντίδος εις τους ανθρώπους, αλλ' εάν θέλεις να σου είναι ευσπλαχνικοί οι θεοί, πρέπει να τους τιμάς, εάν θέλεις υπό των φίλων να αγαπάσαι, πρέπει να ευεργετής τους φίλους, εάν επιθυμής να τιμάσαι από καμμίαν πόλιν, πρέπει να ωφελήσης την πόλιν, εάν από όλην την Ελλάδα έχεις την αξίωσιν να θαυμάζεσαι διά την αρετήν σου, πρέπει να προσπαθής να ευεργετής την Ελλάδα, και εάν θέλεις η γη να σου δίνη καρπούς αφθόνους, πρέπει να καλλιεργής την γην, και εάν νομίζης, ότι πρέπει να πλουτίσης από βοσκήματα, πρέπει να περιποιήσαι τα βοσκήματα, και εάν διά πολέμου έχης ορμήν να μεγαλυνθής και θέλεις να ημπορής και τους φίλους να ελευθερώνης και τους εχθρούς να υποτάσσης, πρέπει και αυτάς τας πολεμικάς τέχνας να μάθης από εκείνους που τας ηξεύρουν καλώς και πρέπει να ασκήσαι πώς να τας χρησιμοποιήης· εάν δε θέλεις και κατά το σώμα να είσαι δυνατός πρέπει να συνηθίσης το σώμα να υπηρετή εις την σκέψιν και να το γυμνάσης με κόπους και ιδρώτα. Και η Κακία λαμβάνουσα τον λόγον, είπε, καθώς λέγει ο Πρόδοικος· Εννοείς, ω Ηρακλή, ότι η γυνή αυτή σου διηγείται δρόμον διά τας ευφροσύνας δύσκολον και μακρόν; Εγώ δε θα σε οδηγήσω εις την ευδαιμονίαν με δρόμον εύκολον και σύντομον.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939] χ.χ. Πλάτων. Γοργίας. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Ίσως νομίζεις ότι αυτά είναι ανόητο παραμύθι γραΐας και τα περιφρονείς, και ουδόλως θα ήτο περίεργον να τα περιφρονής, εάν ζητούντες ηδυνάμεθα να εύρωμεν καλύτερα και αληθινώτερα από αυτά· τώρα όμως βλέπεις ότι, αν και είσθε τρεις, οι οποίοι είσθε οι σοφώτατοι των συγχρόνων Ελλήνων, συ και ο Πώλος και ο Γοργίας δεν δύνασθε να αποδείξετε, ότι πρέπει να διάγωμεν τον βίον κατ' άλλον τρόπον από αυτόν ο οποίος και εκεί φαίνεται ότι ωφελεί. Αλλ' εις τόσον μακράν συζήτησιν, ενώ τα άλλα αποδεικνύονται ανακριβή, μόνος αυτός ο λόγος είναι σταθερός, ότι δηλαδή πρέπει περισσότερον να προσέχωμεν να μη αδικώμεν παρά να μη αδικούμεθα, και ότι ο άνθρωπος πρέπει να φροντίζει περισσότερον από κάθε άλλο όχι το να φαίνεται ότι είναι αγαθός, αλλά το να είναι πραγματικώς τοιούτος και εις τον ιδιωτικόν και εις τον δημόσιον βίον του· εάν δε τις γίνη εις τι κακός, πρέπει να τιμωρήται, και ότι τούτο είναι δεύτερον αγαθόν ύστερον από του να μη διαπράξη τις ουδεμίαν αδικίαν, το να γίνη δηλαδή τις δίκαιος και τιμωρούμενος να δώση λόγον των πράξεών του, και ότι πρέπει να αποφεύγη ο άνθρωπος πάσαν κολακείαν και την αφορώσαν τον εαυτόν του και την αφορώσαν τους άλλους είτε ολίγους είτε πολλούς· και ότι πρέπει να μεταχειρίζεται ούτω την ρητορικήν εις το δίκαιον πάντοτε, και πάσαν άλλην πράξιν. Πειθόμενος λοιπόν εις εμέ ακολούθησον και ελθέ εκεί που ίσταμαι εγώ, όπου όταν φθάσης, θα ευτυχήσης και εις την παρούσαν ζωήν και εις την μέλλουσαν, καθώς αποδεικνύει η σημερινή συζήτησις. Και άφησε να σε περιφρονήση οιοσδήποτε ως ανόητον, και να σε εξευτελίση, εάν θέλη, και ναι μα τον Δία και να σε ράπιση, που θεωρείται ατιμωτικόν. Διότι ουδέν κακόν θα πάθης, αν πραγματικώς είσαι καλός και αγαθός, ασκών την αρετήν.